

2 Pregovori donose rezultate I dalje ostajemo aktivni i udruženi

3 Radnici srednje starosne dobi na udaru Preventivne mjere su neophodne

4 Profesionalna praksa i životno iskustvo Za Vaša prava

Broj 6 | oktobar 2019 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Federalni izbori 2019

Istorijski proboj Zelenih

Istorijski proboj Zelenih; sa dosadašnjih 17 mjesta su dostigli 28 mjesta u Parlamentu

Na večer 20. oktobra 2019, neposredno poslije objavljivanja rezultata izbora, politikolog Lukas Golder govorio je o izboru «istorijskih razmjera». Nisu samo Zeleni pobijedili kao nijedna druga partija od 1919. FDP je izgubio na snazi svoje frakcije, a SVP je slabija kao 1999. Osim toga ni SP od uvođenja proporcionalnih izbora nije bila ovako slaba.

Emine Sariaslan & Osman Osmani

20. oktobra su švajcarske građanke i građani izabrali novi parlament za naredne 4 godine. Pri izboru ljevičara i sindikalnih pokreta u prvom planu su bile teme kao što su zaštita klime i okoline, ravnopravnost, zdravstveno osiguranje, zaštita prava radnika i otvoreno, pravično i solidarno društvo.

Klimatske promjene tiču se ljudi svih političkih opredjeljenja, ne samo glasača lijevih i zelenih partija. Zdravstveno osiguranje, zbrinjavanje u starosti i dalje su najveće brige stanovništva. Zaposleni žele dostojne plate. Životni i radni uslovi mnogih ljudi su se pogoršali. Ljudi koji rade pod pritiskom su. Prema Caritasu je 2016. u Švajcarskoj bilo preko 1,2 miliona presiromašnih ili ugroženih siromaštvom. Četvrtina toga su djeca i

mladi. Među njima je i natprosječno mnogo samohranih roditelja, porodica sa troje i više djece, kao i osoba sa slabijim obrazovanjem koji nakon gubitka radnog mjesta ne nalaze novi posao. Drugi problem je porast siromaštva u starosti. 2017. je 204 800 osoba primilo dodatak (EL) na AHV. Broj osoba koje dobijaju EL u konstantnom je porastu. Sa novim Zakonom o strancima i integraciji porastao je pritisak na migrantkinje i migrante koji ne rade i ne govore zvanični jezik. Federalni izbori su bili prilika da se zauzmemo za promjene u društvu.

Najvažnije ukratko

«Klimatski izbor» 2019. ispostavio se kao istorijsko poboljšanje u korist Zelenih: sa +17 mjesta u parlamentu oni će sada ukupno imati 28. Sa tih 28 iza sebe su ostavili

CVP (25 mjesta) tik iza sebe i približavaju se FDP-u (29 mjesta).

Zajedno sa zelenim liberalima imaju 44 mjesta u velikoj dvorani. Zeleni su po prvi put u 171-godišnjoj istoriji države pobijedili CVP. SVP gubi 11 mjesta, SP gubi 5, a FDP ima 4 mandata manje.

SVP je prema poređenju sa rezultatima od prije 4 godine u skladu sa očekivanjima najveća gubitnica ovih izbora. Ona gubi 11 mjesta u Državnom savjetu Švajcarske, ali sa 54 mjesta ostaje najjača partija.

«Imamo potpuno novu raspodjelu,» nastavlja politikolog Golder. Prema njegovim riječima, u lijevoj politici Zeleni se sada nalaze na istom nivou kao SP. Takođe: «Zeleni liberali mogu pokazati nove nijanse,» naglašava Golder.

Pobjednica Regula Rytz (predsjednica Zelenih Švajcarske) s pravom zahtijeva mjesto u Saveznom vijeću i time ne isključuje napad na FDP-ovo mjesto u tom vijeću. Proboj dakle nije samo zelen, nego i socijalan. Kako Regula Rytz govori u intervjuima, zelene teme povezane su sa socijalnim, kao što je to slučaj sa ravnopravnošću, AHV-om, damping platama, itd.

Borba se nastavlja

Unija će podsticati i nastavljati saradnju sa partijama koja se zalažu za prava radnika i migranata, kao i za zaštitu životne sreine i socijalnu pravednost. Za ravnopravnost žena i muškaraca sprovođenje prava svih ljudi, Unija će jačati saradnju sa partijama i civilno-društvenim organizacijama, udruženjima za zaštitu okoline, kulturnim aktivnostima i pokretima.

Editorial

Copyright: Neil Labrador/Levèment syndical

Nacionalna demonstracija za klimu Zaustavimo izrabljivanje!

Aktiviramo alarm. U toku je krizno stanje. I to dvostruko: socijalno i ekološko. Na kocku su stavljene šanse za dostojanstven život i dobar posao za sve, za demokratiju i za mir.

Već decenijama se najbogatijih 1% sve više bogati – na račun svih ostalih. Super bogati bave se svojom lopovskom ekonomijom na račun naših staništa. Na kocki su zato i budućnost čovječanstva i okolina.

Socijalne podjele i alarmantno klimatsko stanje: za oboje je odgovoran čovjek. To je djelo male «gospodske elite». Oboje su posljedice njihovog bezočnog izrabljivanja čovjeka i prirode.

- 26 najbogatijih milijardera – skoro bez izuzetka muškaraca – posjeduje onoliko koliko i siromašnija polovina čovječanstva, a to su 4 milijarde ljudi, ukupno.

- 25 koncerna odgovorno je za polovinu ukupne industrijske emisije CO₂ u cijelom svijetu.

Danas ćemo pokazati: dosta nam je ovog izrabljivanja čovjeka i prirode. Zajedno ćemo slomiti vašu neizmjernu, nepoštenu moć! Zajedno ćemo emisiju CO₂ u roku od jedne decenije dovesti na neto nulu. Zajedno se zalažemo za hitno potrebno skraćivanje radnog vremena. Zajedno ćemo dostići socijalnu i klimatsku pravdu. A Vi, draga super bogata gospodo, platićete za to!

Sada zaista hoćemo činjenice! Hoćemo ekosocijalno preoblikovanje privrede i društva. I kao sindikalka jasno kažem da nema ekosocijalnog preoblikovanja bez više socijalne pravednosti. To je naš zajednički cilj! Hvala vam svima što ste ovdje, hvala što se danas i sutra zajedno borite. Zajedno smo jaki!

Vania Alleva, predsjednica sindikata Unija

Kratke vijesti

Unija dobila na Saveznom sudu: nema rada praznicima

Savezni sud složio se sa sindikatom Unija i time potkrijepio dosadašnju jurisdikciju: po Zakonu o radu prodajno osoblje ne treba da radi praznicima. Presuda Saveznog suda od značaja je i na nacionalnom nivou. U više kantona su proteklih godina izdavana odobrenja za izuzetne slučajeve za rad nedjeljom ili praznicima, i to za nebitne manifestacije i isključivo iz komercijalnih razloga. Ovo je dakle protivno Zakonu o radu.

Nedovoljna povišica plata u Migrosu

Dogovorena povišica plata u Migrosu u mnogim slučajevima nije dovoljna da se pokriju troškovi života zaposlenih. Razna odjeljenja preduzeća sada moraju da usklade najniža primanja za poskupljenjima i pobrinu se da povišice nadoknade gubitke koje su zaposleni imali proteklih godina. Unija zahtijeva i da se stane u kraj diskriminaciji platama i da se plate ispituju u okviru socijalnih partnerstava iz perspektive ravnopravnosti i potpuno transparentno. Na kraju, potrebno je da se preniske plate u ovoj branši kojom dominiraju žene povećaju i izjednače sa onima u zanimanjima kojima dominiraju muškarci.

Početak pregovora o platama u Coop-u: zaposleni su spremni za borbu!

Pregovori o platama u maloprodaji, naime u Coop-u, počinju danas. Unijina anketa među zaposlenima u Coop-u pokazala je da 78% zaposlenih nije bilo zadovoljno posljednjom povišicom plata 2019. Unija zahtijeva generalnu povišicu plata za 2%, kao i dodatna sredstva da se sprovede jednakost plata. Za početak pregovora o platama Unija je 30. septembra 2019. ponijela argumente zaposlenih u Coop-u u Bazelu. Njih su zaposleni u Coop-u u cijeloj Švajcarskoj napisali na kesama za kupovinu i danas ih je Coop-u predala Unijina delegacija.

Zahtijevamo generalno povećanje plata

Ekrem Shaaqiri dugogodišnji aktivni član sindikata Unija je 13. oktobra 2019 preminuo. On je dao svoj doprinos građevinskoj branši i bio jedan od delegata ispred branše i u migracionoj komisiji. Iskreno saučešće porodici Ekrema Shaaqiri.

Podružnica pošte mora da isplati razliku plata Šefovi su bili pravi diktatori

Illegalno tlačenje radnika i šikaniranje bili su svakodnevnica u podružnici pošte Epsilon u Ženevi. Zaposleni su se pobunili i pošta sada mora da isplati razliku do iznosa korektnih plata.

Christian Egg, workzeitung, 27. septembar 2019. (prilagođeno)

Ukupna suma doplate je povjerljiva. Po emisiji «10 vor 10» ona iznosi oko 600 000 franaka. Uz to su sve dostavljačice i svi dostavljači dobili ugovor koji sadrži kantonalne minimalce plus dodatke za noćni rad. To nije uvijek bilo tako.

Sve manje plate

Arciniegas i njegov kolega José Serantes (45) svakog jutra Vespom dostavljaju novine u poštanske sandučice. Obojica govore o neizdrživim i protivzakonitim okolnostima. Tako im na primjer radno vrijeme nije definisano. Pritom ono u velikoj mjeri zavisi od vremenskih prilika. Zimi, kada ima snijega, jedna tura može trajati duplo duže. Međutim, zarada José Serantesa uvijek je bila ista, naime 39 franaka dnevno, plus 9 franaka za benzin. Dodatka za noćni rad, kako to zakon propisuje, nikada nije bilo. Mjesečno je dobijao oko 1200 franaka. Mizerne plate su šefovi u Epsilonu uvijek samo dodatno snižavali najavama izmjena, dakle novim ugovorom sa lošijom platom.

Bure se prelio

Arciniegasu i Serantesu je jasno: firma ih je iskoristila jer su stranci. Serantes dolazi iz Španije, Arciniegas je Kolumbijac. On kaže: «Sve smo to prihvatili jer nismo znali koji zakoni

Došao je kraj tlačenju radnika, razlika se mora isplatiti

važe u Švajcarskoj.» Kada je Epsilon svim svojim radnicima i radnicama pod ugovorom najavio novu izmjenu kako bi im opet snizio plate, oko 40 zaposlenih se pobunilo i obratilo Uniji. «10 vor 10» izvještava o «damping platama u poštanskom koncernu». Pošta naposljetku pristaje na pregovore.

Šefovi protjerani

Arciniegas je bio dio delegacije koja je razgovarala sa najvišim šefom osoblja u pošti. «Pošta ništa nije znala o snižavanju plata!» Šefovi Epsilova u Ženevi uljepšavali su brojke. Zbog toga su i otpušteni.

Dobar GAV za električare Rezultat koji nije pao s neba

GAV Elektroindustrije ističe krajem 2019. godine i zbog toga se mora ponovo pregovarati. Zahvaljujući mobilizaciji električara i značajnom učešću članova povjerenika na licu mjesta i sindikatu Unija za pregovaračkim stolom moglo se doći do do značajnih poboljšanja.

Hilmi Gashi

Borba električara za bolji kolektivni ugovor o radu se isplatila. Snažnom kampanjom električari su postigli mnoga poboljšanja ugovora sa svojim sindikatom Unija koja stupaju na snagu 1. Januara 2020 godine.

Bolje plate i nadoknada troškova:

Od 1. Januara 2020 doći će do povećanja realnih plata za 100 franaka mjesečno plus izjednačenje poskupljenja od +0,2% (stanje krajem avgusta). Isto tako od 1. Januara 2020 minimalne plate će se povećati do 550 franaka mjesečno u prvih pet godina nakon sticanja diplome na saveznom nivou FFZ. Osim toga 13. Plata će se

isplaćivati za sve učenike. Naknada za obroke izvan grada povećava se sa 12 na 16 franaka.

Više dana za usavršavanje: 5 dana plaćenog dopusta za dalje usavršavanje umjesto dosadašnja tri. To je posebno važno s obzirom na izazove digitalizacije.

Radno vrijeme: Više autonomije u kompenzaciji prekovremenih sati. Na kraju godine zaposlenici mogu slobodno birati da li će jednu polovinu sati kompenzirati: Ili da uzmu godišnji odmor u istom trajanju, sami biraju datum ili da im se isplati.

Rano penzionisanje: Sprovest će se studija u vezi uvođenja prijevremenog penzionisanja sa 62 godine. To je jedan od znakova da ideja među poslodavcima postaje sve jača.

Kampanja pod napetošću

Ovaj rezultat je postignut širokom mobilizacijskom kampanjom Unije sa električarima iz cijele Švajcarske. Gotovo 4500 ljudi je potpisalo peticiju za bolje uslove rada i protestovali su u Cirihi. Prvi put tako nešto u ovoj branši!

Angažman, istrajnost i borba električara su se isplatili; bolje plate i veća nadoknada troškova

Uspjesi ne padaju sa neba

Sva ova poboljšanja omogućili su električari koji su organizovani u sindikatu. Oni su se angažovali za budućnost branše i to će svima biti od koristi. Poznajete li nekoga koji još nije član sindikata Unija, onda mu možete reći o uspjehu i osvojiti ga za sindikat. Članstvo jača sindikat tj. prava zaposlenika.

Bolja zaštita od otkaza za generacije sa iskustvom je nužna mjera prevencije protiv socijalnog kolapsa

Prekarna situacija zaposlenih starosti od 55 do 64 godine Za dodatak za premošćavanje starijim nezaposlenima

Danas je udio zaposlenih starosti 55–64 godine viši nego ikada. Međutim, već dugo nemaju svi koji se u ovoj dobi ubrajaju u zaposlene sigurno radno mjesto, naprotiv. Prvo je proteklih godina rastao pritisak na starije zaposlene i vodio do sve preknarnijih uslova rada, a zatim je i nezaposlenost među starijima posljednjih godina kontinuirano rasla.

Preuzeto sa web stranice SGB (prilagođeno)

Stepen nezaposlenosti ove starosne grupe porasla je sa 66% 1999. na 76% 2019 – iz najrazličitijih razloga. Kada jednom ostanu bez posla stariji zaposleni imaju znatno veće probleme da nađu novi posao od mlađih. Dok je socijalna pomoć između 2011–2017. ukupno porasla za 1%, kod osoba starijih od 55 godina procenat je 32. Starijim osobama koje traže posao mnogo je teže. Pišu mnoge prijave ali uprkos tome dobijaju odbijenice, često sa izlzanim obrazloženjima. Može se

zaključiti da stariji zaposleni imaju drastično veći rizik od ispadanja iz poslovnih tokova – i pritom daleko manje šanse ponovnom zaposlenja. Šansa da se u poznijim godinama nakon ispadanja iz poslovnih tokova uspješno vrati na radno tržište izuzetno je mala. Ovo je za svakoga bolno iskustvo – i psihičko i finansijsko.

Paralelno sa preventivnim mjerama kao što su npr. bolja zaštita od otkaza, bolje stručno usavršavanje i zaštita od starosne diskriminacije apsolutno je obavezno da se konačno popune rupe u socijalnom osiguranju u predpenzionom periodu. Sa ovakvom pozadinom priče je uvođenje dodatka za premošćavanje starijim nezaposlenima koji je predložilo Savezno vijeće izuzetno važan korak i Savez švajcarskih sindikata (SGB) ga ovom prilikom pozdravlja.

Dvonedjeljno odsustvo za očeve kod rođenja djeteta, a za roditelje teško oboljele djece, neophodno makar 4 nedjelje odsustva

Porodiljsko za očeve i članovi porodice koji njeguju druge Poboljšanja za roditelje i članove porodice koji njeguju druge

Švajcarski parlament je odlučio: i očevi smiju da se se brinu o novorođenoj djeci. Time je već odavno predati zahtjev ljevice barem djelimično ispunjen. I zaposlene osobe koje njeguju bolesne članove svoje porodice na korak su bliže rasterećenju.

Porodiljsko za očeve

Parlament se odlučio za dvonedjeljno porodiljsko odsustvo za očeve. Ono omogućava očevima da u toku prvih šest mjeseci nakon rođenja djeteta ovo plaćeno odsustvo iskoriste u komadu ili po pojedinačnim danima. Kako bi se ovo isplatilo po pola će se uzimati dodatnih 0,06% plate po od poslodavca i od zaposlenog. Slične odredbe usvojila je i EU. Odgovarajuću smjernicu koja garantuje deset plaćenih dana odsustva države članice moraju usvojiti najkasnije 2. avgusta 2022.

Povučena inicijativa

Poslanik u parlamentu, Adrian Wüthrich, predsjednik udruženja «Porodiljsko za očeve sada» nakon izvjesnog oklijevanja uslovno je povukao narodnu inicijativu koja je zahtijevala četiri nedjelje porodiljskog za očeve. Ukoliko se

ne održi referendum protiv ovog rješenja, na snagu će stupiti dvonedjeljno porodiljsko za očeve. Ono će biti moguće tek od 1. jula 2020.

Briga o bolesnim članovima porodice

Državni savjet Švajcarske složio se sa zakonom po kom bi zaposlene osobe koje njeguju bolesne članove svoje porodice mogle da se podrže. Roditelji teško bolesne djece treba da dobiju pravo na 14 nedjelja odsustva. Roditelji ove dane među sobom mogu podijeliti kako žele. Odsustvo se u okviru 18 mjeseci može uzeti u komadu ili pojedinačno danima. Za negu drugih članova porodice – u koje spadaju i životni saputnici – Državni savjet odobrio je deset plaćenih dana godišnje. Predlog se sada prosljeđuje Savjetu kantona Švajcarske.

Novi Zakon o strancima i integraciji

Ispravno dokazivanje jezičke kompetencije

Zakon o strancima i integraciji (AIG) koji je snagu stupio 1. januara 2019. uvodi odrijeđena pooštrenja u oblasti prava stranaca. Oni na koje se ovo odnosi trebalo bi da se dobro informišu i istraju na svojim pravima. U nastavku je nekoliko napomena koje se tiču jezičke kompetencije.

Za koga važi AIG?

AIG posebno reguliše dozvolu ulaska i boravka državljanina koji nisu iz zemalja EU/EFTA. Za državljanine iz ovih zemalja je mjerodavan prvenstveno Sporazum o slobodi kretanja. Međutim, C dozvole reguliše AIG.

Šta je novo u AIG?

AIG iznova definiše kriterijume integracije. One su mjerodavne za dodjelju, umanjivanje ili oduzimanje dozvole. Jedan od ovih kriterijuma je sposobnost da se komunicira na zvaničnom jeziku zemlje (ne dijalektu). Traže se sljedeći jezički nivoi: A1 usmjeno za dozvolu boravka; A2 usmjeno, A1 pismeno za dozvolu prebivališta; B1 usmjeno, A1 pismeno za prevremeno traženje dozvole prebivališta; B1 usmjeno, A2 pismeno za dobijanje državljanstva. Međutim, svaki kanton smije da traži i više nivoje. Zato je važno raspitati se u kantonu ili opštini u kojoj će se živjeti.

Ima li izuzetaka od obaveze da se dokaže jezička kompetencija?

Da. Ovu obavezu nemaju osobe koje imaju smetnje s učenjem ili ozbiljne razloge zbog kojih im je otežano učenje jezika. U slučaju državljanina iz Belgije, Danske, Njemačke, Francuske, Kneževine Lihtenštajn, Grčke, Italije, Holandije, Austrije, Portugalijske, Španije dodijela, umanjivanje ili oduzimanje dozvole o prebivalištu (C dozvole) ne smije zavisiti od jezičke kompetencije.

Kako se može dokazati jezička kompetencija?

Zakon je jasan: «Jezička kompetencija potrebna u svrhu migracija važi dokazanom ako osoba govori i piše zvanični jezik kao maternji jezik; ako je najmanje 3 godine pohađala obaveznu školu na ovom zvaničnom jeziku; ako je završila zanat drugog ili trećeg stepena na ovom jeziku; ili ako posjeduje dokaz o poznavanju jezika koji garantuje traženu jezičku kompetenciju ovog jezika i koji se bazira na procesu dokazivanja znanja jezika koji je u skladu sa opšteprihvaćenim priznatim standardima kvaliteta za jezičke testove» (Član. 77d Stav 1 VZAE).

Šta treba da se učini ako građanin/ka zemlje koja nije pripadnica EU/EFTA ne vlada lokalnim zvaničnim jezikom?

Ova osoba mora obavezno da pohađa kurseve jezika i usvoji jezik. SEM odrijeđuje koji se jezički sertifikati smiju koristiti kao dokaz jezičke kompetencije u procesima vezanim za građansko pravo i pravo stranaca. Zbog toga je važno da se pohađa kurs koji kasnije omogućava polaganje za sertifikat.

Čak i kada jezička kompetencija nije relevantna za dobijanje dozvole, trebalo bi naučiti jezik da bi se bolje upozнала sopstvena prava. Obratite se svom sekretarijatu. Unija organizuje kurseve, odnosno pomaže Vam da pronađete odgovarajući kurs.

Znam za situacije u kojima su službe nadležne za migracije tražile jezičku kompetenciju ili dokaz za nju iako to nije bilo potrebno. Šta može da se učini u takvim situacijama?

Trebalo bi se obavezno iskoristiti svoje pravo i boriti se protiv te odluke. U svakoj odluci nadležnih navedene su mogućnosti žalbe i rok za njih. Ukoliko želite da se žalite, važno je da to uradite u navedenom roku i da dobro obrazložite svoju žalbu. Članovi Unije koji nisu sigurni da li bi trebalo da uložite žalbu na odluku nadležnih, odnosno ne znaju kako to da urade, treba obavezno da potraže podršku u svom sekretarijatu Unije. Važno je boriti se za svoja prava i žaliti se u slučaju nepravde.

Marília Mendes

Pitanja & odgovori

DODATAK: I oni koji imaju nekoliko manjih poslova dobijaju porodični dodatak. (Foto: iStock)

Porodični dodatak: kako se uklapa sa djelimičnim radnim mjestom?

Svježe sam razvedena. Naša osmogodišnja ćerka će živeti sa mnom. Zbog toga u budućnosti treba da dobijam porodični dodatak. Međutim, nedavno sam čula da za dobijanje porodičnog dodatka postoji minimalna granica prihoda koja je tek nešto iznad 500 franaka mjesečno. Ja imam nekoliko, redovnih ali malih djelimičnih radnih mjesta pri raznim firmama. Po tim firmama zarađujem skoro 500 franaka. Da li ću uprkos tome dobiti porodični dodatak?

Myriam Muff: Da. Prema Saveznom zakonu o porodičnom dodatku pravo na dodatak ima svako ko za najmanje pola godine plaća pune minimalne doprinose za AHV penziju. Puna minimalna starosna penzija AHV-a trenutno iznosi 14 220 franaka. Polovina od toga je 7110 franaka, dakle 592.50 franka mjesečno. Ako je osoba zaposlena kod više poslodavaca prihodi se sabiraju. Ako kažete da imate nekoliko redovnih djelimičnih radnih mjesta, na kojima zarađujete po skoro 500 franaka, sigurno ćete premašiti potrebnu granicu od 7110 franaka godišnje i time dobiti (pun) porodični dodatak. Njegova visina zavisi od kantona. Međutim, do 16. rođendana djeteta ona mora da iznosi najmanje 200 franaka mjesečno (dječiji dodatak), a nakon 16. rođendana najmanje 250 franaka (dodatak za obrazovanje).

Work, 13.9.2019

Otkazni rok na probnom radu: koliko traje?

Ljetos sam dobila novo radno mjesto, a za vrijeme probnog rada i otkaz. I to sa otkaznim rokom od samo jednog dana. U ugovoru o radu za probni rad piše samo da traje tri mjeseca. Ne piše ništa o otkaznom roku. Uvijek sam mislio da je otkazni rok za vrijeme probnog rada sedam dana. Međutim, moj šef smatra da zakon na to ne obavezuje i da mi je na razgovoru za posao rekao da je otkazni tok u probnom periodu samo jedan dan. Da li je to tačno?

Myriam Muff: Ne. U zakonu jasno stoji da probni period traje jedan mjesec i da je otkazni rok sedam dana. Međutim, u slučaju pismenog dogovora moguća su manja, na primjer pismenim radnim ugovorom ili kolektivnim ugovorom. Kako u Vašem ugovoru o radu taj otkazni rok od jednog dana koji pominje Vaš šef nije naveden, a ne postoje ni drugi pismeni dogovori u vezi sa tim, važi sedmodnevni otkazni rok. Što se tiče probnog perioda, dozvoljeno je trajanje od tri mjeseca kako stoji u pismenom ugovoru o radu. To je po obligacionom pravu ujedno i maksimalna dozvoljena dužina.

Work, 13.9.2019

Briga o djeci: ko dobija AHV dodatak?

Moja partnerka i ja uskoro ćemo postati roditelji. Nismo vjenčani. U budućnosti oboje želimo da radimo samo djelimično radno vrijeme i da podjednako preuzmemo brigu o djetetu. Čuo sam da AHV dodatak za odgajanje djece dobija onaj roditelj, koji na sebe preuzme brigu o djetetu. Da li je to tačno? I šta to znači u našem slučaju?

Philip Thomas: To je tačno. Od AHV-a dobijate dodatak za one godine u kojima ste se brinuli o jednom djetetu ili više njih uzrasta ispod 16 godina, pa ste zbog toga radili manje ili uopšte niste radili. Ovi dodaci su kompenzacija za roditelje koji brinu o djetetu. Sa njima se povećava i AHV penzija. Ako želite da kao nevenčani roditelji zajedno preuzmete brigu o djetetu, to morate da prijavite ili matičaru ili Službi za zaštitu djece. Tada možete i da dogovorite podjelu dodatka: postoji mogućnost da se dodatak podijeli, ili pak da se u cjelini isplaćuje jednom roditelju. Pritom treba uzeti u obzir koji roditelj više ograničava svoju zaposlenost. Onom roditelju koji će najvjerojatnije preuzeti najveći dio brige o zajedničkoj djeci treba obračunati cijeli dodatak. Podjela je smisljena ako će se oba roditelja u istoj mjeri brinuti o zajedničkoj djeci. Ukoliko bi se situacija promijenila, obračuni dodatka se u svakom trenutku mogu prilagoditi.

Work, 30. August 2019

Zaposlenost poslije penzionisanja Doprinosi za penziono osiguranje nakon penzionisanja

Penzionisana sam ali i dalje radim u njegovateljstvu kod tri poslodavca. Jas ad imam tri poslodavca da li kod svakog pojedinačno moram da plaćam doprinose za starosno osiguranje?

Dara Filipovic

Iako ste penzionisani a i dalje radite Vi ste obavezni da plaćate doprinose za starosno osiguranje. U Vašem slučaju to zavisi koliko zarađujete. Ako u jednom mjesecu zarađujete preko CHF 1400 franaka mjesečno odnosno CHF 16 800.– godišnje onda ste obavezni da uplaćujete AHV/IV/EO doprinose u prvi stub osiguranja. To znači ako zarađujete recimo CHF 2000.– mjesečno na preostalih CHF 600.– morate plaćati doprinose. I to je trenutno CHF 8.–.

Da li radite kod jednog ili više poslodavaca to ne igra ulogu. Izнос na koji ne morate plaćati doprinose se odnosi na radni odnos. Ako radite kod tri poslodavca i kod svakog zarađujete manje od CHF 1400.– mjesečno onda ste u tom slučaju oslobođeni plaćanja doprinosa uprkos tome što ukupna zarada prelazi slobodnu granicu plaćanja. Dakle nekad se isplati imati više poslodavaca.

Anketa čitalaca Horizonte je pokazala da su naši članovi zainteresovani za teme iz svakodnevnog života. Zato od ovog broja pa nadalje uvijek možete naći na stranici 4 informacije i savjete na teme iz prakse pravnog savjetnika o temama iz svakodnevnog života.

Praktični savjeti i upute dugogodišnjeg pravnog savjetnika kod sindikata Unia iz svog profesionalnog iskustva na teme iz svakodnevnog života

Koliko dugo mogu čekati sa plaćanjem računa?

Često dobijem račune na kojima stoji plaćanje u «roku od 30 dana». Za mene to nije baš toliko jasno šta to znači. Kako zakon reguliše rok plaćanja, pita čitateljka iz Biela.

Dara Filipovic

Zakon predviđa da se račun plati odmah, zato zakonom nisu predviđeni rokovi plaćanja. Isto tako povjerilac nije obavezan da šalje jednu ili dvije opomene. Ali većina povjerilaca želi da budu «kulantni» prema svojim mušterijama i uglavnom daju rok od 30 dana za plaćanje računa. Obzirom da rokovi nisu zakonski regulisani povjerilac može da definiše sam rok plaćanja ugovorom i onda se mora pridržavati tog roka plaćanja. Ako u ugovoru ništa nije naznačeno u slučaju neurednog plaćanja u vezi zatezne kamate onda povjerilac može da traži 5 procenata zatezne kamate.

Primjer ako na računu stoji 31. oktobar a mušterija dobije račun 3. novembra i rok plaćanja 30 dana onda račun mora da se uplati do 2. decembra. Ali pažnja, novac mora da stigne do 2. decembra tako da se ne smije čekati do zadnjeg dana za uplatu jer u protivnom povjerilac ima pravo naplate zatezne kamate i troškova koji su nastali u vezi s tim. Zatezna kamata iznosi 5 procenata po godini i ona mora da se plati. U praksi većina povjerilaca ne šalje odmah zateznu kamatu već (kako bi zadržali svoje mušterije) šalju opomenu. Ako se pak desi da dužnik i poslije opomene ne plati račun onda duguje zateznu kamatu od 5 procenata od prvog dana prekoračenja roka plaćanja.